

Kaynaştırma Yoluyla Eğitimine Devam Eden Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi: Kayseri İli Örneği*

Mahmut IŞIKGÖZ¹, Habil YİĞİTSOY², Kerem ÇİÇEKÇE³,

¹Kayseri Kocasinan Rehberlik ve Araştırma Merkezi, ²Kayseri Kocasinan Rehberlik ve Araştırma Merkezi, ³Kayseri Kocasinan Rehberlik ve Araştırma Merkezi, KAYSERİ
m.isikgoz@gmail.com, habilyigitsoy@hotmail.com, keremcicekce@gmail.com

Geliş Tarihi/Received:
12.05.2018

Kabul Tarihi/Accepted:
05.06.2018

Yayın Tarihi/Published:
27.06.2018

ÖZ

Bu çalışmada, sınıfında kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencisi bulunan, ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin bilgi düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi bilgi düzeylerini ölçmek için Güner (2010) tarafından geliştirilen, geçerliği ve güvenilirliği test edilmiş çoktan seçmeli Sınıf Yönetimi Bilgi Testi uygulanmıştır. Sınıf Yönetimi Bilgi Testi ve Demografik Bilgi Formu Kayseri ilinde 9 okulda 115 sınıf öğretmenine ulaştırılmış ve sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin bilgi düzeylerini betimlemek amacıyla analiz edilmiştir. Bulgulara göre, sınıfında kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin bilgi düzeylerinin birbirine benzer ve sınırlı olduğu; öğretmenlerin yaş, kaynaştırma deneyimi ve mezun oldukları bölüm gibi demografik özelliklerinin öğretmenlerin sınıf yönetimi bilgileri ile ilişkili, ancak cinsiyetin ilişkisiz olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim, kaynaştırma, sınıf yönetimi, sınıf yönetimi bilgi düzeyi.

Investigating Literacy Teachers' Level of Information About Class Management Who Have Students In Their Classes Attending Inclusive Education: The Sample of Kayseri

ABSTRACT

In this study, it is aimed to examine the classroom management knowledge level of classroom teachers working in primary schools and having inclusive students. To evaluate the classroom teachers' knowledge level, Classroom Management Knowledge Test with multiple choices developed by Guner (2010) and tested before in terms of its validity and reliability was used as a data collection tool. Classroom Management Knowledge Test and Demographic Information Form were applied to 115 teachers working in 9 primary schools in Kayseri Province and were analyzed to describe the knowledge level of Classroom teachers. According to the finding of the study, it is revealed that the knowledge level of teachers who have inclusive students in their classes is alike and restricted. Also, some demographic traits such as the age, mainstream experiences and the departments that they had graduated from are related with their classroom management knowledge level, but gender has no effect on their classroom management knowledge level.

Keywords: Special education, inclusion, classroom management, classroom management knowledge level

1. GİRİŞ

Özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerine devam ettikleri sınıfları içerisinde eğitimlerini temel alan yaklaşımlardan biri kaynaştırma yoluyla eğitimidir. (Akçamete, 2009; syf. 8). Alanyazın incelendiğinde kaynaştırma kavramının birden çok tanımının olduğu görülmektedir. Sucuoğlu ve Kargın (2006:25)

* Bu çalışma Mili Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliğinin 20'nci maddesinin 2'nci fıkrasının (ö) bendi gereğince yapılan araştırmadan üretilmiştir

kaynaştırma yoluyla eğitimi, özel gereksinimli öğrencilerin akranları ile birlikte devam ettiği okullarda ve aynı sınıflarda eğitimlerini sürdürmesi olarak tanımlamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde (2006:9) kaynaştırma yoluyla eğitim; “*Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır.*” biçimde tanımlanmaktadır. Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarının başarıya ulaşmasında öğretmenler, kaynaştırma yoluyla eğitim gören öğrenciler, fiziksel ortam, okul yönetimi, öğrencilerin aileleri, destek özel eğitim hizmetleri, normal öğrenciler ve aileleri gibi pek çok unsur etkilidir (Batu ve Kırcaali, 2009:25).

Diken'e (2007:26) göre sınıf öğretmenleri, özel gereksinimli öğrenci için, rehberlik öğretmenine, aileye veya bir uzmana öğrencinin durumuna ilişkin en sağlıklı bilgileri veren ve öğrencinin eğitimine yönelik yapılan düzenlemeleri uygulayan kişilerdir. Sınıf öğretmenlerinin, özel gereksinimli öğrenciyle hafta içi her gün birlikte olmaları, onlara özel gereksinimli öğrencilerin gereksinimlerini ve gelişimlerini en iyi şekilde izleme ve onlar hakkında ayrıntılı bilgiye sahip olma imkânı vermektedir. Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin, kaynaştırma yoluyla eğitimlerde oldukça önemli bir role sahip olduğu söylenebilir. Sınıflarında kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencisi bulunan sınıf öğretmenleri problem davranışları sorun kaynağı olarak görmektedir. Özel gereksinimli öğrencilerin problem davranışları ile baş etmekte sorunlar yaşamaktadırlar. Ayrıca problem davranış ile eğitim ve öğretim sorunları nedeniyle bu öğrencilerin ayrı sınıflarda eğitim görmelerini düşünmektedirler.

Özel gereksinimli öğrenciler ile özel gereksinimli olmayan öğrencilerin sınıf içerisindeki olumlu ve olumsuz davranışları, öğretmenin davranışları ile doğrudan ilişkilidir. Başar'a (2009:109) göre sınıf içerisinde gerçekleşen davranışların ders amaçlarına uygun hale getirilmesinden ve öğrenme yaşantılarının düzenlenmesinden öğretmenlerin sorumluluğu vardır. Özellikle ilkokullarda eğitim gören öğrenciler için sınıf öğretmenleri önemli bir rol modele sahiptir.

Öğretmenin, sınıfını etkili bir şekilde yönetebilmesi için bazı davranışları göstermesi beklenmektedir. Bunlar; öğrenciler arasında olumlu iletişim ve etkileşim kurma, öğrencilerin psikolojik ve kişisel ihtiyaçlarını bilme, olumsuz öğrenci davranışlarını kontrol edebilme ve olumlu sınıf ortamı oluşturabilme olarak gösterilebilir. (Erden, 2008; syf:25). Battal'a (2007:44) göre kaynaştırma yoluyla eğitimin başarıya ulaşmasında sınıf öğretmenlerine düşen bazı görevler vardır: Kaynaştırma eğitimine başlamadan önce kaynaştırma yoluyla eğitim alacak öğrenciyi ve kaynaştırma eğitimi uygulanacak sınıfı hazırlama, özel gereksinimli öğrencinin eğitsel gereksinimlerini belirleme, öğretimi destekleyici ve kolaylaştırıcı etkinliklerde bulunma, öğrencinin diğer öğrencilerle etkileşimini sağlama, öğrenci için öğretim desenleme ve uygulama, öğrenci ile gerçekleştirilen öğretimin etkililiğini değerlendirmek.

Öğretmenler, öğrencilerin problem davranışlarını yönetememeyi meslek yaşantılarındaki en büyük güçlük, mesleki başarılarının önündeki en büyük engel ve mesleki tükenmişlik kaynağı olarak göstermektedirler (Aslan, 2017; syf: 72). Ülkemizde sınıfında kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin problem davranışlardan sıkça yakınmaları, bu sınıflarda sınıf yönetimi sorunlarının olduğunu göstermektedir. Bu sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerinin problem davranışlarına yönelik sınıf yönetiminin değerlendirilmesi ve öğretmenlerin sınıf yönetiminde kullanabilecekleri öğretim yöntem ve teknikleri içeren bir eğitim programının geliştirilmesi bu alanda önemli katkı sağlayacaktır. Sınıfında özel gereksinimli öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin bilgilerini betimlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi bilgilerinin ne düzeyde olduğu, bilgi düzeylerinin cinsiyet, yaş, deneyim, almış oldukları kurs-eğitim ve mezun oldukları bölüme göre değişip değişmediği araştırılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, ilkokullarda görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi bilgi düzeylerine ilişkin durumlarını betimleyebilmek amacıyla tarama modeli kullanmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Sınıfında özel gereksinimli öğrenci bulunan, bilgi testini yanıtlamayı kabul eden ve ulaşılabilen tüm sınıf öğretmenlerine testin uygulanması hedeflenmiştir. Devlet okullarında çalışan sınıf öğretmenlerinin her birinin sınıfında özel gereksinimli en az 1 öğrenci olduğu düşünülmesine karşın, öğretmenlerin sınıfında özel gereksinimli öğrenci olmadığını belirtmeleri durumunda bu öğretmenlerden veri toplanmamıştır. Kayseri ilinde 9 okula ulaşılacak şekilde birlikte bu okullarda çalışan toplam 170 sınıf öğretmenine sınıf yönetimi bilgi testi dağıtılmıştır. Bu araştırmaya ilkokullarda sınıfında özel gereksinimli öğrencisi veya öğrencileri bulunan 1-4 arası sınıflarda görev yapan 115 sınıf öğretmeni katılım göstermiştir (Tablo 1). Bu çalışmada sınıfında kaynaştırma yoluyla eğitimine devam eden öğrencisi bulunan, demografik bilgi formunu ve sınıf yönetimi bilgi testini cevaplamayı kabul eden sınıf öğretmenlerine testin uygulanması amaçlanmıştır. Özel gereksinimli öğrencilerin Rehberlik ve Araştırma Merkezleri tarafından özel öğrenme güçlüğü, dil ve konuşma güçlüğü, hafif düzeyde zihinsel yetersizlik, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu tanısıyla kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenci olarak eğitim ve öğretim görmesi kriter olarak belirlenmiştir.

Tablo 1: Sınıf öğretmenlerine ait demografik bilgiler (n=115)

Demografik Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	62	53,9
	Erkek	53	46,1
Yaş	25-45 yaş	67	58,3
	46-59 yaş	48	41,7
Öğretmenlik Süresi	1-20 yıl	65	56,5
	21-42 yıl	50	43,5
Kaynaştırma Deneyimi	1-20 yıl	107	93,0
	21-42 yıl	8	7,00
Mezun Olunan Bölüm	Sınıf Öğretmenliği	92	80,0
	Diğer Bölüm	23	20,0

Sınıf yönetimi bilgi testi uygulaması için Kayseri ilinde uygulama yapılan okullar Kocasinan (5) , Pınarbaşı (1), İncesu (1), Bünyan (1), Hacılar (1) ilçelerinde bulunan devlet ilkokullarıdır. Bu okullar amaçsal örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinden testi ve demografik bilgilerine ilişkin soruları, açıklamalara uygun bir biçimde cevap formu üzerinde yanıtlamaları istenmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, sınıf yönetimi ile ilgili sınıf öğretmenlerinin bilgi düzeylerini ortaya çıkarmak ve bilgi düzeylerinin demografik değişkenlere göre değişip değişmediğini belirlemek amacıyla “Demografik Bilgi Formu” ve “Sınıf Yönetimi Bilgi Testi” ile veri toplanmıştır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, deneyim, mezun olunan bölüm gibi kişisel bilgilerine ilişkin bilgileri toplamak amacıyla Güner (2010) tarafından geliştirilen demografik bilgi formu ve Sucuoğlu, Akalın ve Sazak-Pınar (2007) tarafından geliştirilen Önleyici Sınıf Yönetimi Gözlem Formu’nda yer alan maddeler dikkate alınarak Güner (2010) tarafından hazırlanan sınıf yönetimi bilgi testi kullanılmıştır. Sınıf Yönetimi Bilgi Testinden alınabilecek en yüksek puan 31, en düşük puan 0’dır. Bilgi testinin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin çalışmaların yapılabilmesi amacıyla devlet ilkokullarında çalışan ve ulaşılabilen tüm sınıf öğretmenlerine test verilmiş ve hiçbir soruyu atlamadan cevaplamaları istenmiştir. Geri alınan testler incelendiğinde bazı soruları ve bölümleri boş bırakan öğretmenler olduğu görülmüş, bunların dışında kalan ve tüm soruları yanıtlayan 115 öğretmenin yanıtları değerlendirme kapsamına alınmıştır. Test değerlendirilirken doğru yanıtlara 1, yanlış yanıtlara 0 puan verilmiş; en fazla 35 puan alınabilecek testten öğretmenlerin aldıkları toplam puanlar belirlenmiştir. Araştırma örnekleminin mod (15) ve medyan (14) değerleri birbirine

oldukça yakın aralıkta yer alması normal dağılıma işaret etmektedir. Büyüköztürk'e (2011) göre, puanların dağılımında aritmetik ortalama, medyan ve mod birbirine yakınsa ve Skewness (Çarpıklık) - Kurtosis (Basıklık) değerleri -1 ile +1 değerleri arasında ise puanların normal dağılım gösterdiği söylenebilir ve parametrik testler kullanılabilir. Bu veri setinde de çarpıklık (.64) ve basıklık (.16) değerleri söz konusu aralıkta hesaplanmış ve bu değerler mod-medyan uyumu ile birlikte değerlendirilmiştir. Buna göre yapılan normallik testleri sonucu ölçekten toplanan verilerin normal dağıldığı görülmüş ve analizlerde parametrik istatistiksel yöntemler kullanılmıştır

2.4. Verilerin Analizi

Testin tamamlanabilmesi için sınıf öğretmenlerine iki hafta süre verilmiş ve bu sürenin sonunda okullardan testlerin cevap formları ve demografik bilgi formları geri alınmıştır. Tüm verilerin toplanmasından sonra demografik bilgi formu ve sınıf yönetimi bilgi testi ile toplanan veriler SPSS 22 programı ile analiz edilmiştir. Öğretmenlerin sınıf yönetimi bilgi düzeylerine ilişkin ortalama, mod, medyan, standart sapma hesaplanmış; veri setinin normal dağılıma sahip olduğu ve homojenlik şartını sağladığı anlaşılacak alt problemlere göre t-testi ve ANOVA uygulanmıştır.

3. BULGULAR

Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi bilgi testinden aldıkları puanlar üzerinde yapılan analizlere göre mod 15, medyan 14, puanların ortalaması 14.15, standart sapma değeri 4.21, basıklık değeri 0.16 ve çarpıklık değeri 0.64 olarak bulunmuştur.

Öğretmenlerin aldığı en düşük puan 4, en yüksek puan ise 25'tir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre dağılımın normal olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin % 92'si (106) 20 ve daha az puan alırken, % 40'ı (46) ortalama puandan daha düşük puan alabilmişlerdir. Elde edilen verilere bakıldığında sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin bilgilerinin sınırlı ve sınıf yönetimi bilgi düzeyleri bakımından ise benzer olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin demografik değişkenlere göre bilgi düzeylerinin değişip değişmediği bağımsız gruplar arasındaki farkın anlamlılığı için t-testi ile analiz edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi bilgi testinden aldıkları puanların demografik değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Demografik değişkenlere göre sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi bilgi testinden aldıkları puanların analiz sonuçları (n=115)

Demografik Değişkenler	Gruplar	N	Ort.	SS	t	p
Cinsiyet	Kadın	62	14.62	4.53	1.30	0.19
	Erkek	53	13.60	3.76		
Yaş	25-45 yaş	67	14.41	4.95	0.78	0.43
	46-59 yaş	48	13.79	2.88		
Öğretmenlik Süresi	1-20 yıl	65	14.26	4.93	0.30	0.76
	21-42 yıl	50	14.02	3.07		
Kaynaştırma Deneyimi	1-20 yıl	107	14.18	4.32	0.28	0.77
	21-42 yıl	8	13.75	2.25		
Mezun Olunan Bölüm	Sınıf Öğrt.	92	14.65	4.30	-0.62	0.53
	Diğer Bölüm	23	13.65	3.88		
Özel Eğitim veya Sınıf Yönetimi Konulu Kurs-Eğitim	Evet	78	15.11	3.79	3.74	0.00*
	Hayır	37	12.13	4.37		

Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi bilgi düzeylerine ilişkin etkili olabileceği düşünülen değişkenlerden biri öğretmenlerin cinsiyetidir. Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi bilgilerinin cinsiyetlerine göre değişim gösterip göstermediğini saptamak amacıyla gruplar arasındaki farkın anlamlılığı için uygulanan t-testi analiz sonuçlarına göre erkek ve kadın öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin bilgi düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($t=1.30$; $p>0.05$). Testten alınan puanların ortalamalarına bakıldığında ise bilgi testinden kadın öğretmenlerin aldıkları puanların ortalamalarının, erkek öğretmenlerin aldıkları puanların ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerinin yaş değişkenine göre sınıf yönetimine ilişkin bilgi düzeylerinin değişim gösterip göstermediğini saptamak amacıyla gruplar arasındaki farkın anlamlılığı için uygulanan t-testi analiz sonuçlarına göre iki grup arasında anlamlı farkın olmadığı ($t=0.78$; $p>0.05$) ancak 25-45 yaş aralığındaki sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi bilgi testinden aldıkları puanların ortalamalarının 46-59 yaş aralığındaki sınıf öğretmenlerinin aldıkları puanların ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerinin bilgi düzeylerine etkisi olabileceği varsayılan değişkenlerden biri de öğretmenlik süresidir. Öğretmenlerin deneyimlerine göre sınıf yönetimine ilişkin bilgi düzeylerinin değişim gösterip göstermediği konusunda gruplar arasındaki farkın anlamlılığını belirlemek amacıyla uygulanan t-testi analiz sonuçlarına göre iki grup öğretmenin bilgi düzeylerinin öğretmenlik sürelerine göre anlamlı farkın olmadığı ($t=0.30$; $p>0.05$) fakat 1-20 yıl arası öğretmenlik süresi olan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi bilgi testinden aldıkları puanların ortalamalarının, 21-42 yıl arası öğretmenlik hizmet süresi olan sınıf öğretmenlerinin aldıkları puanların ortalamalarından yüksek olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin sınıflarında eğitim gören özel gereksinimli öğrencilere yönelik olarak kaynaştırma deneyimi değişkenine göre bilgi düzeylerinin değişim gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız gruplar arasındaki farkın anlamlılığı için uygulanan t-testi analiz sonuçlarına göre iki grup arasında anlamlı farkın olmadığı ($t=0.28$; $p>0.05$) ancak 1-20 yıl arası kaynaştırma deneyimi olan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi bilgi testinden aldıkları puanların ortalamalarının, 21-42 yıl arası kaynaştırma deneyimi olan sınıf öğretmenlerinin aldıkları puanların ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları bölüme göre bilgi düzeylerinin değişim gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gruplar arasındaki farkın anlamlılığı için uygulanan t-testi analiz sonuçlarına göre iki grup arasında anlamlı farkın olmadığı ($t=-0.62$; $p>0.05$) fakat sınıf öğretmenliğinden mezun olan öğretmenlerin sınıf yönetimi bilgi testinden aldıkları puanların ortalamalarının, diğer bölümlerden mezun olan sınıf öğretmenlerinin aldıkları puanların ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin özel eğitim veya sınıf yönetimi konulu kurs-eğitim alıp almamalarının sınıf yönetimi bilgi düzeylerine etkisini belirlemek amacıyla gruplar arasındaki farkın anlamlılığı için uygulanan t-testi analiz sonuçlarına göre iki grup arasında anlamlı fark olduğu ($t=3.74$; $p<0.05$), özel eğitim veya sınıf yönetimi konulu kurs-eğitim alan sınıf öğretmenlerinin, sınıf yönetimi bilgi testinden aldıkları puanların ortalamalarının, kurs-eğitim almayan öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan bu çalışmada sınıfta kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden özel gereksinimli öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin bilgi düzeyleri araştırılmıştır. En çok 31 puan alınabilen bilgi testinden sınıf öğretmenleri en yüksek 25, en düşük 4 ve ortalama 14,15 puan alabilmişlerdir. Standart sapma ise 4,21 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin bilgi düzeylerine etkisi olabileceği düşünülen cinsiyet, yaş, öğretmenlik süresi, kaynaştırma deneyimi ve mezun olunan bölüm değişkenlerine göre bağımsız gruplar arasında anlamlı bir farkın olmadığı, özel eğitim veya sınıf yönetimi konulu kurs-eğitim alma değişkenine göre anlamlı farkın olduğu görülmekle birlikte öğretmenlerin bilgi düzeyleri açısından birbirine benzer özelliklere sahip olduğu ve öğretmenlerin bilgi düzeylerinin sınırlı olduğu da görülmüştür. Bu sonuçla birlikte sınıfta kaynaştırma yoluyla eğitimine devam eden öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusunda yetersiz kaldıkları, etkili sınıf yönetimi stratejilerini sınıfta kullanamadıkları araştırma bulgularıyla ortaya çıkmıştır. Bu araştırma ile benzer sonuçlara ulaşan Sevce (2017), araştırmasında sınıf yönetimi becerileri ile meslekteki öğretmenlik süresi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Sınıf yönetimi hiç şüphesiz ki tüm öğretmenlerin ortak yaşadığı bir kaygıdır. Sınıfta karşılaştıkları yönetimsel sorunların çözümünde kişisel becerilerinin yetersiz olduğu sınıf yönetimi ile ilgili yapılan araştırma bulgularıyla ortaya konmuştur. Sınıf yönetimine ilişkin uygulanan bilgi testinde yer alan özel gereksinimli öğrencilerle ilgili soruların olmasının da sınıf öğretmenlerinin bilgi testinden düşük puan almalarına neden olduğu da düşünülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin farklı özellikleri ve gereksinimleri olan öğrencilerle karşılaştıklarında öğrenciyi tanıma, ders içeriklerini ve materyalleri uyarlama, öğrencinin başarısını değerlendirme gibi konularda desteğe ihtiyaçları olduğu görülmektedir (Kargın, Acarlar ve Sucuoğlu, 2005: 11).

Özel gereksinimli bireylerin topluma kazandırılması ve sosyalleşmesi, akranlarıyla birlikte eğitim alması, bireylere aidiyet duygusu kazandırması, normal eğitim düzeyinde olan öğrencilerin özel gereksinimli bireyleri kabullenmesi ve duygudaşlığın gelişmesi bakımından kaynaştırma eğitiminin olumlu yönleri önem taşımaktadır. Özel gereksinimli öğrencilerin sınıf yönetimini olumsuz etkilemesi, bireyin sınıf arkadaşları tarafından kabul görmediği durumlarda toplumdaki soyutlanması, özel gereksinimli bireyin ders işlenişini olumsuz etkilemesi, bireye uygulanan kaynaştırma eğitiminin ders içi ve ders dışı etkinliklerde çok fazla zaman alması da kaynaştırma eğitiminin olumsuz yönlerini oluşturmaktadır. Özel gereksinimli bireylerin diğer akranlarıyla aynı ortamda eğitim aldıkları düşünüldüğünde başarılı olabilmesi için etkili bir sınıf yönetimine, uygun eğitim ve öğretim programına, etkili eğitim-öğretim yöntem ve tekniklerine ve özel eğitim ilkelerine uygun şekilde hareket edilmedilir (Battal, 2007: 2).

Türkiye’de yapılan çalışmalara bakıldığında, sınıfta kaynaştırma yoluyla eğitime devam eden öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin hem öğretim hem de sınıfı yönetimine ilişkin bazı zorluklar yaşadıkları, kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden çocuklarla çalışmak için yeterli ölçüde bir deneyime sahip olmadıkları ve sınıfta baş gösteren problem davranışları daha çok öğrencilerin özelliklerine bağladıkları ve bu nedenle kendi davranışları ile öğrenci davranışları arasındaki bağı fark edemedikleri görülmüştür. Bu etkenler dikkate alındığında, sınıf yönetimine ilişkin bilgi testini yanıtlayan sınıf öğretmenlerinin düşük puan almaları, öğretmenlerin özel gereksinimli çocuklara ilişkin bilgilerinin ve deneyimlerinin yetersizliğine bağlanabilir. Birçok sınıf öğretmenin düşündüklerinin aksine, problem davranışlar özel gereksinimli öğrenciye özgü olmamakla birlikte bu davranışlar sadece çocuğun yetersizliklerine bağlı olarak da ortaya çıkmaz. Aksine problem davranışların sergilenmesine yol açan birçok faktör olabilir. Çocuklarının oturma düzeni ve sınıf ortamının düzenlenişi, kullanılan ders araç ve gereçlerin özellikleri, sınıfın kalabalık olması, ders programı ve dersin içeriği, öğretim hızı, öğretmenin veya yöneticilerin davranışları, beklentileri ve çocuklara yaklaşımları da çocukların davranışlarını etkileyebilir (Sucuoğlu ve Kargın, 2006: 245).

Yapılan bu çalışmada sınıf öğretmenlerine ait demografik değişkenlerin öğretmenlerin bilgi düzeylerinde etkisinin olup olmadığı araştırılmış, cinsiyet, yaş, mezun olunan bölüm, deneyim gibi değişkenlerin bilgi düzeylerinde anlamlı bir değişikliğe yol açmadığı, fakat özel eğitim veya sınıf yönetimi konulu kurs-eğitim alınıp alınmadığı değişkeninin bilgi düzeyleri bakımından farklılaştığı görülmüştür. Yaşları ve deneyimleri fazla olan öğretmenlerin, daha az olan öğretmenlere göre bilgi düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür. Araştırmanın bu bulgusu Güner (2010) tarafından yapılan araştırma ile örtüşmektedir. Gök (2013) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre, bazı sınıf öğretmenlerinin özel eğitim ile ilgili ders, seminer veya hizmetiçi eğitim almadıkları vurgulanmıştır. Ders, seminer veya hizmetiçi eğitim alan öğretmenlerin aldıkları eğitimin sınıf yönetimi becerilerine katkı sağladığını, bazı öğretmenlerin ise aldıkları eğitimin bir etkisinin olmadığını belirtmişlerdir. Buna bağlı olarak özel gereksinimli öğrencisi bulunan sınıf öğretmenleri deneme-yanılma yoluyla kendi çabalarıyla sınıfı yönettiklerini belirtmişlerdir. Kocaman (2018)’ın yaptığı araştırma sonucuna göre öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin mezun oldukları alanlara göre farklılaşmadığı görülmüştür.

Baburşah'a (2014: 24) göre sınıf yönetimi alan bilgisini iyi kullanan öğretmen sınıf içerisindeki etkinliklerini çok rahat sürdürür. Dersinde aksama olsa bile mümkün mertebe olumsuzluk düzeyini en aza indirgeyerek dersin akışını devam ettirir. Plan-program etkinlikleri, sınıf içi ilişki düzenlemeleri, sınıfın fiziki yapısının düzenlemeleri, zaman yönetimi ve davranış yönetimi konusunda öğretmenin alanına hâkim olması beklenir. Zaten bu konular sınıf yönetimin temel çatısını oluşturmaktadır. Öğretmen, hem sınıf yönetimi boyutlarını iyi bilmeli ve hem bu bildiklerini uygulamaya koymalıdır. Öğretmenin uyguladığı, koordine ettiği etkinlikler öğrencilerin akademik ve benlik gelişimlerini etkileyeceğinden öğretmenler bu konuda titizlik göstermelidir.

Ülkemizde sınıfında kaynaştırma yoluyla eğitim gören öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin, tüm öğrencilerin öğrenmesini ve problem davranışlarını önlemesini sağlayacak sınıf yönetimi stratejileri kullanmalarını hedefleyen sınıf yönetimi eğitimi programları geliştirilmelidir. Bu programlar, öğretmenlere sınıf yönetimlerine ilişkin geri dönüt verme gibi alanyazında son yıllarda etkililiği özellikle vurgulanan uygulamaya dönük etkili yöntemleri içermelidir. Öğretmenlerin öğretim süreleri içinde özel gereksinimli öğrencilerin bulunduğu sınıflarda bilgi ve deneyim kazanmalarını sağlayacak şekilde staj yapmaları sağlanmalıdır (Güner, 2010 :134).

İleri araştırmalara yönelik olarak, sınıfında özel gereksinimli öğrencisi bulunan ve bulunmayan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimleri karşılaştırılmalı ve bu öğrencilerin olduğu sınıfların diğerlerine göre farklı yönetilip yönetilmediği ortaya çıkarılmalıdır.

Kayseri ilinde resmi ilkokullarda görev yapan ve sınıfında kaynaştırma yoluyla eğitimine devam eden öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi ile ilgili bilgi düzeylerini inceleyen bu araştırmanın sonuçları; sınıf yönetimi konusunda hizmetiçi eğitimlere ihtiyaç olduğunu ve Milli Eğitim Bakanlığı ile Yüksek Öğretim Kurumu'nun ortak işbirliği yaparak sınıf yönetimi ve özel eğitim alanlarında öğretmenlerin bilgi düzeylerini güçlendirmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

5. KAYNAKÇA

- Akçamete, G. (2009). *Özel gereksinimli öğrenciler için kaynaştırma modeli geliştirme projesi*. Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri, Ankara.
- Aslan, A. (2017). *Sınıfında Özel Gereksinimli Öğrenci Bulunan İlkokul Öğretmenlerinin Kullandıkları Bilimsel Dayanaklı Sınıf Yönetimi Stratejileri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Başar, H. (2009). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Baburşah, D. (2014). *Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Eğilimlerinin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Battal, İ. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyonkarahisar
- Batu, S. ve Kırcaali, G. (2009). *Kaynaştırma*. 4. Baskı. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Celep, C. (2004). *Sınıf yönetimi ve disiplini*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Diken, İ.H. (2007). Kaynaştırma uygulamalarında işbirliği. S. Eripek (Dü.) içinde, *İlköğretimde kaynaştırma* (1. b., s. 65-86). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Erden, M. (2008). *Sınıf yönetimi*. Arkadaş Yayınevi: Ankara.
- Gök, R. (2013). *Kaynaştırma Eğitimi Öğrencisi Bulunan İlkokul Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Zorluklar Ve Bu Zorluklarla Başa Çıkma Yöntemleri*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

- Güner, N. (2010). *Kaynaştırma Uygulamaları Yapılan Sınıflarda Çalışan Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Bilgi Düzeyleri İle Önleyici Sınıf Yönetimi Eğitim Programı'nın Öğretmenlerin Sınıf Yönetimlerine Etkisinin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kargın, T., Acarlar, F. ve Sucuoğlu, B. (2005). Öğretmen, yönetici ve anne babaların kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Özel Eğitim Dergisi*, 4(2), 55-76.
- Kocaman, A. (2018). *Özel Eğitim Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri İle Sınıf Yönetimi Becerileri Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi. Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2006). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeliği_son.pdf (Erişim Tarihi: 03.03.2018)
- Sevce, S.S., (2017). *İlkokullarda Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Sucuoğlu, B. (2004). Türkiye'de kaynaştırma uygulamaları: Yayınlar/Araştırmalar (1980-2005). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2), 15-23.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2006). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları: Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Sucuoğlu, B., Akalın, S. ve Sazak-Pınar, E. (2007). *Kaynaştırma uygulamalarının yürütüldüğü sınıfların öğretim özellikleri ile öğretmenin sınıf yönetiminin değerlendirilmesi*. TÜBİTAK Destekli Araştırma Projesi, No: 106K/ 127-105
- Tertemiz, N. (2007). Sınıf yönetimi ve disiplin. İçinde Küçükahmet, L. (Edt.) *Sınıf yönetimi* (ss. 67-93). Ankara: Nobel Yayınları.